

Konsekvensutredning gällande ändrade regler för fiske efter ål i havet

A. Allmänt

1. Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Förbudsperiod

Rekryteringen av europeisk ål (*Anguilla anguilla*) har under de senaste femtio åren minskat med 90-95 procent och ligger fortfarande på en kritiskt låg nivå, mycket långt ifrån nivåer som skulle indikera ett hållbart bestånd. Europeisk ål utgör ett och samma genetiska bestånd. Beståndet är klassat som Akut hotad (CR) av IUCN¹. Ices² har under det senaste decenniet gett rådet att all mänsklig påverkan som reducerar produktion och utvandring av blankål (fritidsfiske, yrkesfiske, vattenkraft, vattenreglering, föroreningar m.m.) reduceras till, eller hållas, så nära noll som möjlig.

För att beståndet ska återhämta sig krävs samordnade insatser på internationell och regional nivå. Europeisk ål omfattas sedan 2009 av Cites³ appendix II då arten riskerar att utrotas om inte handeln kontrolleras. Listningen är implementerad i EU:s CITES-förordning (338/97/EG), bilaga B. EU har en nollkvot för internationell handel (import och export) med europeisk ål sedan 2011. Arten omfattas även av EU:s förordning (1100/2007) om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål (s.k. ålförordningen). Ålförordningen ställer krav på medlemsländerna att upprätta nationella förvaltningsplaner med ett långsiktigt mål om att minst 40 procent av mängden blankål, som produceras i ett av människan opåverkat bestånd, ska kunna ta sig ut i havet. I detta sammanhang används referensnivå den genomsnittliga produktionen på 1970-talet, det vill säga åren innan beståndets huvudsakliga nedgång började.

Den nationella ålförvaltningsplanen omfattar åtgärder för att reducera fiskets fångster, öka tillsyn och kontrollerbarhet, öka överlevnaden i reglerade vattendrag samt stödutsättningar av ålyngel. Omfattande inskränkningar har hittills införts för att minska fiskets påverkan. Ett generellt förbud att fiska ål infördes 2007. Undantag gäller för vissa yrkesfiskare med särskilt tillstånd. Nya fiskare beviljas inte tillstånd innan det finns säkra bevis för att beståndet återhämtar sig. Vidare har fisket reglerats genom bl.a. redskapsbegränsningar, begränsad fiskeperiod, fångsttak och minimimått. Sedan 2012 beviljas inte några nya tillstånd för fiske av ål på västkusten, där fisket helt upphört. Fiskets fångster har reducerat med drygt 80 procent och antalet fisketillstånd har minskat drygt

¹ International Union for Conservation of Nature

² Internationella havsforskningsrådet

³ Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

60 procent sedan 2007. Enligt senaste uppdaterade uppgifterna (2020-12-31) för utfärdade tillstånd fanns det totalt 218 tillstånd, varav 166 stycken yrkesfiskare beviljats fisketillstånd för fiske efter ål i havet.

År 2017 tog EU:s ministerråd beslut om att ytterligare begränsa fiskets påverkan på det europeiska ålbeståndet. Besluten har under de tre senaste åren varit likalydande. Allt riktat fiske, oavsiktligt fiske och fritidsfiske efter ål ska vara förbjudet i unionens vatten i Ices-området och i bräckt vatten, t.ex. flodmynningar, kustlaguner och vatten i övergångszoner, under en sammanhängande tremånadersperiod, som av varje berörd medlemsstat ska fastställa, mellan den 1 augusti och 28 februari. Medlemsstaterna ska senast den 1 juni 2021 meddela kommissionen den fastställda perioden. Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för att implementera rådsbeslutet genom att fastställa en stopperperiod i nationella föreskrifter.

Genom förslaget om att fiske efter ål inte får bedrivas under perioden från och med den 1 november 2021 till och med den 31 januari 2022 verkställer Havs- och vattenmyndigheten artikel 12, Rådets förordning (EU) 2021/92 av den 28 januari 2021 om fastställande för 2021 av fiskemöjligheterna avseende vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i unionens vatten och, för unionsfiskefartyg, i vissa andra vatten. Samma förbudsperiod som föreslås för ålfisket 2021/2022 har även införts tidigare år.

I utvärderingen av medlemsländernas rapportering av ålförvaltningsplanerna för 2020 uttrycker EU-kommissionen att trots betydande framsteg vad gäller att minska fiskeansträngningen, och trots ett samordnat försök att utveckla en EU-omfattande förvaltningsram, är ålbeståndets tillstånd fortfarande kritiskt och det krävs därför fortsatta och mer ambitiösa åtgärder. Ålförordningens genomförande behöver förbättras avsevärt, särskilt när det gäller att hantera icke-fiskerirelaterad dödlighet.

Det svenska kustfisket efter ål bedrivs i huvudsak riktat efter utvandrande blankål. Fisket följer ålens lekvandring och sker tidigare i de norra delarna av Östersjön och senare i de sydliga och sydvästra delarna av Östersjön. Eftersom fisket efter ål på västkusten är förbjudet sedan 2012 bedömer Havs- och vattenmyndigheten att den blankål som passerar kustområdena i Öresund ha goda möjligheter att vandra utan att ytterligare påverkas från vare sig svenskt eller andra länders fiske, förutsatt att grannländerna väljer samma stopperperiod. Havs- och vattenmyndigheten har en kontinuerlig dialog med Danmark och ambition om att harmonisera förbudsperioderna. Danmark har dock under de senaste två åren fattat politiskt beslut om att lägga förbudsperioden med start från den 1 december, vilket är en månad senare än den svenska perioden startar. Att Danmark och Sverige inför olika stopperperioder är problematiskt eftersom det kan påverka åtgärdens förväntade effekt i form av ökat antal utvandrande blankålar. Frågan är särskilt aktuell för fisket i Öresund där svenskt och danskt fiske till stor del är gemensamt. Analyser av det danska yrkes- och fritidsfisket av ål i Öresund åren (2018-2020) visar att det danskt fiske under november månad för de år då det svenska fisket varit stoppat inte har ökat.

Havs- och vattenmyndighetens val av period grundar sig på en samlad bedömning av vilken period som förväntas ge störst effekt på mängden utvandrande blankål från Öresunds kustområden, samtidigt som hänsyn tas till att Sverige redan infört betydande inskränkningar för fisket inom ramen för den nationella ålförvaltningsplanen. Påverkan från svenskt fiske på det utvandrande beståndet av blankål från Östersjön bedömdes enligt den senaste utvärderingen av den nationella ålförvaltningsplanen 2018 även ligga inom ramen för beståndets långsiktiga

återhämtning förutsatt att åtgärder vidtas inom övriga delar av ålens utbredningsområde. Eftersom beståndets återhämtning tar tid, och Havs- och vattenmyndigheten därför inte kommer kunna bevilja nya personer tillstånd för fiske efter ål, förväntas antalet tillstånd såväl som påverkan från fisket minska kontinuerligt (se ovan).

Kontrollåtgärder

Tillförlitlig och fullständig fångstinformation utgör grunden för beståndsuppskattning och en effektiv fiskeriförvaltning. För att nödvändiga uppgifter ska tillkomma Havs- och vattenmyndigheten, som ansvarar för fiskeriförvaltningen i havet, ställs krav på fisket gällande rapportering. Dessa krav kan se olika ut, dels beroende på hur fisket bedrivs, men även beroende på huruvida den art som fiskas står under bevarandeåtgärder.

Det finns olika metoder för att verifiera att rätt uppgifter rapporteras in till myndigheten. Dels sker en så kallad administrativ kontroll, där inrapporterade fångstuppgifter från olika delar av fiskekedjan ställs mot varandra i syfte att upptäcka eventuell felrapportering. Dels sker en kontroll i fält av fångstmängder, vilka sedan jämförs med inrapporterade uppgifter från fisket.

Ålen är en akut hotad art, och utöver verifieringen av inrapporterade fångstuppgifter är det mycket viktigt att fiskerikontrollen arbetar för att minska risken för ett illegalt fiske. Detta görs idag bland annat genom att identifiera och konfiskera illegala redskap, kontrollera att fiske inte sker av personer som saknar tillstånd, samt genom att kontrollera minimimåtten på de ålar som tas iland. Delar av de åtgärder som presenteras i remissen har till syfte att förbättra möjligheten att verifiera fångstuppgifter, men till största del handlar förslagen om kontrollåtgärder som minskar risken för ett illegalt ålfiske.

Anmälan av positioner

Den största skillnaden mellan ålfisket och många andra fiskerier är att fångsten ofta förvaras i sump innan den slutligen landas inför försäljning. Liksom kontroll av redskap och rapporterade fångstuppgifter är det även fältkontrollens ansvar att kontrollera att inte sumpar används av det illegala fisket. För att underlätta i det arbetet infördes år 2020 en bestämmelse om att tillståndsinnehavare ska anmäla positioner för deras sumpar. Anmälan ska ske till Havs- och vattenmyndigheten vid start av ålfiskeperioden eller senast då ålen placeras i sumpen. Efter utvärdering från föregående års kontroll av sumpar har konstaterats att en effektiv kontroll inte kan genomföras trots gällande bestämmelse. Gällande bestämmelse styr endast anmälan av positioner i samband med att tillståndshavaren ska använda sumpen och är inte kopplad till när sumpen placerats i havet, vilket innebär att sumpen kan ligga i havet lång tid innan fiskestart utan anmälan, och även efter fiskestart utan anmälan om den ännu inte nyttjats. I vissa fall har sumpar varit utmärkta med till synes rätt uppgifter, men att starka misstankar funnits att det inte är den angivna tillståndsinnehavaren som nyttjat sumpen. Genom att införa en anmälan om sumpens position i direkt samband med att sumpen placeras i vattnet kan fältkontrollen på plats (inom två timmar) bättre avgöra om en sump är legal eller illegal. Bestämmelsen förväntas inte öka den administrativa bördan för fisket. Tillståndsinnehavaren kommer att ha två timmar på sig att anmäla till FMC från det att sumpen placeras i vattnet, och eftersom anmälan planeras att kunna ske per telefon krävs inte tillgång till internet. Förslaget bedöms vara ett viktigt steg mot att bättre identifiera när fiskare utan tillstånd för fiske av ål nyttjar sumpar.

Förhandsanmälan- ankomst och landning

Inför föregående års fiskesäsong införde Havs- och vattenmyndigheten krav på förhandsanmälan vid ankomst till hamn med fångst ombord. Bestämmelsen syftar till att ge fältkontrollen möjlighet att kontrollera fångsten vid landning. Eftersom ålfisket skiljer sig från många andra fisken i det att fångsten ofta läggs ned i en sump som är placerad vid fartygets förankringsplats istället för att landas direkt, ställer det till problem i kontrollförfarandet. Ålen landas i dessa fall senare och inte i samband med fiskeresan. Detta förfarande skapar en otydlighet kring hur en förhandsanmälan ska göras eftersom uppgifter om dag och tidpunkt för landning inte är bestämt i samband med ankomsten till hamnen. I de fall en ankomst till hamn sker med syfte att sumpas sin fångst ska sumpning anges som syfte i förhandsanmälan. Om en landningstid inte kan anges i förhandsanmälan kan den anges vid senare tillfälle. Idag är bestämmelsen att en sådan anmälan om senare landning ska ske senast en timme innan landning påbörjas. Bestämmelsen baseras på de fiskerier där landningar avbryts, eller skjuts upp en kortare tid efter ankomst. Då landningarna i ålfisket som sker direkt från sump ofta sker flera dagar efter att fartyget ankommit hamn, ser Havs- och vattenmyndigheten behov av att förlänga tidsfristen innan anmälan om landning till två timmar. Förslaget ger fältkontrollen en möjlighet att infinna sig på landningsplatsen i tid för att utföra en kontroll av den fångst som ska landas från sumpen.

Det är endast förslaget om förlängd anmälningsstid för senare landning som omfattas av en föreskriftsändring. Resterande bestämmelser kopplade till förhandsanmälan är detsamma som föregående år. I praktiken såg landningsförfarandet dock annorlunda ut under föregående ålfiskesäsong. I de fall fångst placerades i sump som var förankrad i kaj ansågs den fångsten vara landad. Utvärdering av fältkontrollens möjlighet till en komplett landningskontroll har visat sig svår i detta varpå den möjligheten inte längre ses som ett lämpligt alternativ (se alternativa lösningar nedan). Genom att fortsatt kräva anmälan vid ankomst till hamn men även en anmälan om en senare landning i det fall som fångsten sumpats eller på grund av andra anledningar inte landats direkt vid ankomst, innebär detta ökad möjlighet för fältkontrollen att genomföra kontroller.

Landningsförbud efter tillåten fiskeperiod

Eftersom ålfisket sker inom en specifik period, men att förvaring av fångst i sump kan ske olika lång tid efter att fisket inte längre är tillåtet, är det svårt för fältkontrollen att avgöra om en landning som sker efter att fiske inte längre är tillåten består av illegal fångst eller fångst som förvarats i sump. I syfte att motverka risken att fångst som landas efter fiskeförbud är illegalt fångad, föreslår Havs- och vattenmyndigheten att införa ett förbud att landa ål från och med 14 dagar efter tillåten fiskeperiod. Tidsperioden om 14 dagar baseras på uppgift från kontrollanter, SLU samt fiskare om hur länge det är rimligt att förvara ål i sump utan att kvaliteten försämras.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Förbudsperiod

Att inte införa ett förbud för fiske efter ål i svenska kustområden under tre sammanhängande månader mellan den 1 augusti 2021 och den 28 februari 2022 skulle strida mot artikel 12 i Rådets förordning (EU) 2021/92 av den 28 januari 2021 om fastställande för 2021 av fiskemöjligheterna avseende vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i unionens vatten och, för unionsfiskefartyg, i vissa andra vatten.

EU:s medlemsländer får själva avgöra när under perioden de tre sammanhängande månaderna ska infalla. HaV föreslår att förbud för fiske efter ål ska gälla från den 1 november 2021 till den 31 januari 2022. Inför framtagandet av detta förslag har myndigheten gjort en sammanvägd bedömning av effekterna av de tidigare förbudsperioderna för fiske av ål, åtgärder som genomförts inom ramen för den nationella ålförvaltningsplanen för att reducera fiskets påverkan samt möjlighet för den blankål som vandrar ut genom Öresund att bidra till reproduktion.

Kontrollåtgärder

Förhandsanmälan- ankomst och landning

I det fall regleringen inte kommer till stånd kommer det innebära att om fångsten inte landas i samband med ankomst till hamn, och en senare tid för landning ska anmälas, kommer den anmälan fortsatt att vara minst en timme innan landningen påbörjas, vilket leder till svåra möjligheter för fältkontrollen att tidsmässigt hinna ut på plats för att utföra en landningskontroll. Vid jämförelse av regelverket idag och enligt förslaget anses inte den administrativa bördan öka eftersom det endast handlar om en tidsskillnad om en timme. Däremot sker en skillnad i börda jämfört med det förfarande som delar av fisket praktiserade under fiskesäsongen 2020 då fångst som placerades i sump vid kaj ansågs landad.

En alternativ åtgärd för att ersätta det remitterade förslaget om anmälan av senare landning senast två timmar innan påbörjad landning är att utgå från det förfarande som fisket praktiserade under fiskeperioden 2020. Dvs. att vid tillfällen då fartyg ankommer hamn med fångst ombord ska den fångsten landas i samband med ankomst. Fångsten kan därefter, om försäljning inte ska ske vid landning, förvaras i sump även om den är placerad i havet, förutsatt att den ligger på ett sådant sätt att upptag av fångst ur sumpen kan ske utan att fartyg krävs.

Förutsättningen för att detta ska vara genomförbart är att fångsten alltid måste vägas vid ankomst, oavsett om fångsten ska förvaras i sumpen fram till försäljning eller ej. Bestämmelsen om vägning vid landning är EU-styrd och kan inte ändras nationellt, med undantag då fångst vägs ombord eller efter transport. Vid vägning efter transport krävs dock ett transportdokument.

Det beskrivna alternativa förslaget anses vara mer betungande för fisket då det innebär krav på ett extra vägningmoment för de fiskare som väljer att förvara fångst i sump invid kaj innan försäljning. Med detta som grund anser Havs- och vattenmyndigheten att det remitterade förslaget är mer lämpligt trots en viss extra administrativ börda i form av fler samtal vid landning.

Positionsrapportering för sumpar

Ett alternativ till förslaget att positionerna ska rapporteras tidigast då sumpen placeras i vattnet och senast två timmar efter att sumpen placerats i vattnet är att inte införa bestämmelsen. Det skulle innebära ett försvårande av fältkontrollens arbete med att identifiera illegalt fiske. En sump utan korrekt märkning anses per automatik illegal. Men är sumpen märkt med uppgifter är det svårt att avgöra om sumpens användning är legal eller inte. Ett andra alternativ är att kräva att sumpens position rapporteras innan den placerats i vattnet. I en sådan anmälan skulle dock även uppgift om när sumpen ska placeras i vattnet krävas. Förslaget innebär högre krav på antal uppgifter i anmälan samt mindre flexibilitet för fiskaren när sumpen väl ska placeras i vattnet.

Landningsförbud efter tillåten fiskeperiod

I det fall regleringen inte kommer till stånd innebär detta ett försvårande i kontrollens arbete mot att identifiera illegalt fiske som skett efter fiskeperiod. Det är i stort sett omöjligt för kontrollen att idag avgöra om den fångst som landas efter fiskestopp har fiskats illegalt eller har förvarats legalt i sump fram till landningstillfället.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Regeringen berör yrkesfiske efter ål i havet med stöd av ett särskilt ålfisketillstånd. Enligt senaste uppdaterade uppgifterna (2020-12-31) för utfärdade tillstånd fanns det totalt 218 tillstånd, varav 166 stycken yrkesfiskare beviljats fisketillstånd för fiske efter ål i havet.

Fisket sker i huvudsak i Kalmar, Blekinge och Skåne län, men även i Gävleborg, Stockholm, Södermanland och Östergötlands län.

4. Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Förbudsperiod

Havs- och vattenmyndigheten föreslår ett förbud för fiske efter ål från den 1 november 2021 till den 31 januari 2022, dvs. under motsvarande månader som de tre tidigare åren. Inför framtagandet av detta förslag har myndigheten gjort en sammanvägd bedömning av effekterna av de tidigare förbudsperioderna för fiske av ål, åtgärder som genomförts inom ramen för den nationella ålförvaltningsplanen för att reducera fiskets påverkan samt möjlighet för den blankål som vandrar ut genom Öresund att bidra till reproduktion.

Eftersom fisket i huvudsak bedrivs riktat efter utvandrande blankål skiljer sig fisket i tid mellan olika kustområden anpassat efter ålens vandring. Generellt sker fisket tidigare i de norra delarna av Östersjön och senare i de sydliga och sydvästra delarna av Östersjön. Förbudsperioderna från november och framåt påverkar därför framförallt det fiske sker i sydvästra delarna av Östersjön och Öresundsområdet.

De tre åren (2015-2017) innan förbudsperioderna infördes var den genomsnittliga ålfångsterna av blank- och gulål i svenskt kustfiske 162 ton. Drygt 47 ton, motsvarande ca 30 procent av ålen fiskades i Öresundsområdet (Ices delområde 23). Drygt 90 procent av den totala fångsten landades under den föreslagna förbudsperioden, dvs. mellan den 1 november och den 31 januari.

Under de senaste tre åren (2018-2020) med förbudsperioder för fiske (1 november till 31 januari) fångades i genomsnitt 106 ton ål i svenska kustvatten. Det är en minskning med drygt 35 procent jämfört med åren (2015-2017) innan förbudsperioderna. Noterbart är att de rapporterade landningarna under de två senaste åren (2019 och 2020) minskade med 46 respektive 49 procent jämfört med den genomsnittliga fångsten åren 2015-2017. Förmodligen bidrog det gynnsamma vädret 2018 till att de rapporterade fångsterna inte minskade, trots genomförd förbudsperiod. Sammanfattningsvis, under förutsättning att fiskemönster, väderförhållanden eller pågående pandemi inte påtagligt ändrar förutsättningarna för kommande förbudsperiod (2021/2022), förväntas förslaget medföra att fångster i samma storleksordning som fisket två tidigare år.

Av de tillståndshavare som rapporterade fångst av ål under 2020, och därmed nyttjade sina tillstånd, bedöms omkring 30 yrkesfiskare påverkas av förslaget. Av dessa fiskar sju i Öresundsområdet. Baserat på fisket 2015–2017 var den genomsnittliga fångsten för dessa personer 3.6 ton/yrkesfiskare. För ytterligare sex yrkesfiskare bedöms påverkan bli måttlig. Genomsnittlig fångst för dessa yrkesfiskare under föreslagna period är 0.25 ton/yrkesfiskare, baserat på det genomsnittliga fisket 2015–2017.

Ålen är en art som betingar ett högt pris ut i första handelsled (ca 95 kr/kg) och det ekonomiska bortfallet till följd av förlorad fångst bedöms fortsatt bli betydande för de sju yrkesfiskare i område 23 som i huvudsak påverkas av förslaget. Eftersom fisket i huvudsak sker riktat efter utvandrande blankål sker fisket under den tid på året då ålen vandrar. Möjligheten att kompensera för förlorad fångst genom att styra om fisket efter blankål till andra tider på året är begränsad i Öresund jämfört områden längre österut. Det kan konstateras att fiske riktat efter uppväxande gulål har ökat i område 23, från ett genomsnitt på ca 15 procent av den totala fångsten åren innan (2015-2017) förbudsperioderna till att utgöra drygt 46 procent av fångsten. Ett annat möjligt scenario är även att vissa av de personer som påverkas av förslaget helt kommer att upphöra med sitt fiske. Sju av de nio yrkesfiskarna som bedrev fiske i område 23 har fortsatt fiska efter de årliga förbudsperioderna infördes. Förbudsperioderna bedöms dock inte vara den huvudsakliga anledningen till en minskning i det totala antalet ålfisketillstånd.

Att införa förbudet under den sista valbara perioden har störst ekonomiskt påverkan för sju yrkesfiskare. Ett förbud för fiske efter ål under de två tidigaste valbara tremånadersperioderna skulle innebära ett ekonomiskt bortfall för omkring 160 personer, varav betydande ekonomiskt bortfall för omkring 45 personer.

Ett förbud för fiske efter ål den 1 oktober till den 31 december skulle innebära ett ekonomiskt bortfall för drygt 70 personer varav betydande ekonomiskt bortfall för drygt 10 personer. Att införa förbudet under någon av dessa tre perioder skulle sannolikt leda till att fler personer helt väljer att upphöra med sitt fiske.

Kontrollåtgärder

De föreskriftsändringar som föreslås bedöms inte innebära några konstadsmässiga konsekvenser för ålfiskarna då förslagen baseras på redan gällande bestämmelser. Angivelse av positioner inom två timmar från sumpen placerats i vattnet kräver enligt planerade anmälningsförfaranden endast ett telefonsamtal till FMC, vilket kan anses som en lättnad i administrativ börda gentemot att själv fylla i positionerna i ett webformulär på myndighetens hemsida. Däremot kan samtalet innebära en mindre ökad samtalskostnad beroende på vilket telefonabonnemang den enskilde fiskaren har.

Förslaget om förlängd anmälningsperiod vid landning av fångst som förvarats i sump invid kaj anses heller inte bidra till en kostnadsökning endast sett till föreskriftsändringen. Däremot kommer förfarandet vid ankomst till hamn med fångst ombord som sedan ska sumpas vid kaj att innebära förändring av arbetssätt för ålfiskaren. Ett ökat antal samtal till FMC kommer krävas för att meddela tid för landning. Detta gäller dock endast för de fiskare som väljer att förvara fångsten i sump vid kaj.

Förslaget om landningsförbud från och med 14 dagar efter tillåten fiskeperiod bör inte heller ge några kostnads-mässiga konsekvenser. Åtgärden syftar till att möjliggöra en identifiering av ett

illegalt fiske. Enligt uppgift är det inte vanligt att ålen förvaras längre än 14 dagar i sump, vilket innebär att det galala ålfisket inte bör påverkas av förslaget.

5. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Havs- och vattenmyndigheten har enligt 2 kap. 7 § och 5 kap. 1 § förordningen (1994:1617) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen bemyndigande att meddela föreskrifter om bl.a. begränsande användning av fiskefartyg och fiskeredskap samt yrkesfiskares uppgiftsskyldighet

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen överensstämmer med artikel 12 Rådets förordning (EU) 2021/92 av den 28 januari 2021 om fastställande för 2021 av fiskemöjligheterna avseende vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i unionens vatten och, för unionsfiskefartyg, i vissa andra vatten. Regleringen överensstämmer också med de mål och principer för den gemensamma fiskeripolitiken som anges i artiklarna 2 och 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken.

7. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 maj 2021 för att kunna tillämpas under ålfisket 2021.

Havs- och Vattenmyndigheten avser att i samband med beslutsfattande göra ett särskilt informationsutskick till samtliga fiskelicensinnehavare som har fisketillstånd att fiska ål i havet gällande kontroll och rapporteringsåtgärder.

Information och kungörande av föreskrifterna kommer i övrigt att kungöras i vanlig ordning. Havs- och Vattenmyndigheten kommer att även att skicka ut allmän information via myndighetens mejlutskick "Fiskenytt" samt informera på hemsidan.

B. Kommuner och landsting

Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting.

C. Företag

Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

1. Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Regleringen gällande fiskestoppet bedöms påverka ca 30 yrkesfiskare i någon omfattning, varav sju yrkesfiskare omfattande och sex yrkesfiskare i måttlig omfattning (se ovan).

Samtliga berörda ålfiskare bedriver sin verksamhet i mikroföretag och där över 70 procent av har en enskild firma. Men det finns även några mindre handelsbolag och aktiebolag med enstaka anställd.

Förslagen om positionsangivelser berör samtliga ålfiskare som nyttjar sumpar. Baserat på inrapporterade uppgifter från 2020 var det ca 60 fiskare som rapporterade in positioner för sump (vissa nyttjar flera sumpar).

Bestämmelsen om förhandsanmälan påverkar de ålfiskare som väljer att inte landa direkt vid ankomst till hamn med fångst ombord. Då förfarandet är ett val fiskaren själv gör går inte att förutse hur många som omfattas. Myndigheten har inte möjlighet att bedöma exakta antalet försäljningar som sker vid kaj eftersom försäljning till privatperson inte omfattas av bestämmelsen om att upprätta avräkningsnota. En generell bedömning har dock gjorts att den största andelen av den infångade ålen säljs i större mängd till förstahandsmottagare. För de fiskare som säljer ålen i större mängd ökar den administrativa bördan inte lika mycket som för de fiskare som har fler försäljningar med mindre fångstmängder åt gången.

Förslaget om landningsstopp berör samtliga 122 yrkesfiskare som beviljats tillstånd för fiske efter ål i havet.

2. Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Regleringen gällande fiskestoppet bedöms inte påverka företagens tidsåtgång eller administrativa kostnader i större omfattning.

De föreslagna kontrollåtgärderna gällande positionsrapportering och landningsförbud bedöms inte påverka företagens tidsåtgång eller administrativa kostnader. Förslaget kopplat till förhandsanmälan kan komma att innebära en mindre ökning i tid och kostnader i och med ett ökat antal samtal till FMC om landning av fångst. Detta gäller dock endast de företag där fiskaren väljer att inte landa sin fångst direkt vid ankomst utan istället dela upp landningen i flera tillfällen. För de företag som landar direkt vid ankomst innebär bestämmelsen ingen ökning av administrativa kostnader.

3. Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Förslaget kan innebära att de företag som tappar delar av sin lönsamhet tvingas styra om sitt fiske till andra tider på året och till fiske efter gulål, istället för blankål. De kan även tvingas att fiska med andra, mindre effektiva typer av redskap än de vanligtvis fiskar med eftersom gulålen är mindre än blankålen. I sammanhanget kan dock nämnas att ingen tillståndshavare av ålfisketillstånd får fiska mer än åtta ton ål per år.

De föreslagna kontrollåtgärderna medför inga andra kostnader och leder heller inte till att verksamheten på något sätt måste ändras.

4. Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Tidpunkten för fiskestoppet förväntas påverka konkurrensförhållanden avsevärt för sju yrkesfiskare. Bedömt utifrån statistik under åren 2015–2017, fångas och landas drygt 90 procent av den totala fångsten under den föreslagna förbudsperioden i område 23 mellan den 1

november och den 31 januari. Det är därför också främst företagare som fiskar i detta område som missgynnas av förslaget.

De kontrollåtgärder som föreslagits bedöms inte påverka konkurrensförhållandena.

5. Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Eftersom rådsbeslutet om ett tre månader långt fiskestopp är ettårigt, meddelas förslaget om verkställande genom nationell föreskrift med kort framförhållning. Detta försvårar för företagen att planera sin verksamhet och svårigheter att planera sin verksamhet bidrar till större osäkerhet, vilket kan påverka lönsamhet och investeringsvilja på kort och lång sikt.

De föreslagna ändringarna om förhandsanmälan, positionsuppgifter om ålsumpar samt landningsstopp bedöms inte påverka företagen i några andra avseenden än de som nämnts tidigare i denna konsekvensutredning.

6. Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Samtliga yrkesfiskare som bedriver tillståndsgivet riktat fiske efter ål klassas som mikroföretag med max 9 anställda. Någon särskild hänsyn har därför inte tagits vid framtagandet av de kontrollrelaterade reglerna. Däremot har myndigheten beaktat att det rör sig om små företag vad gäller förslaget om fiskestopp.

Detta förslag innebär att tre sammanhängande månader förläggs under den tid då ett visst antal företag påverkas. Att införa förbudet om tre sammanhängande månader under tidigare del av perioden (augusti 2021 till och med december 2021) skulle få mer omfattande konsekvenser och missgynna ett större antal företag. Dessa konsekvenser har inte bedömts som proportionerliga i förhållande till åtgärdens förväntade effekt på ålbeståndets möjlighet till långsiktiga återhämtning samt de åtgärder som redan genomförts för att inskränka ålfisket inom ramen för den nationella ålförvaltningsplanen. Samma sak gäller för flera av de andra alternativa perioderna.

D. Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Vid framtagande av förslaget har myndigheten beaktat synpunkter som inkommit från olika intressenter via skrivelser, mejl och telefon.